

PROGRAMUL DE COOPERARE ELVEȚIANO-ROMÂN
SWISS-ROMANIAN COOPERATION PROGRAMME

„Înlăturarea disparităților în accesul la servicii de bază de îngrijiri paliative în comunitate: parteneriate pentru identificarea și reducerea barierelor clinice, educaționale, legislative și economice”, proiect inițiat de HOSPICE Casa Speranței România, în parteneriat cu Spitalul Saint Gallen Elveția, în perioada 1 mai 2013 - 30 aprilie 2016, co-finanțat printr-un grant din partea Elveției prin intermediul Contribuției Elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă (buget total: 279.700 CHF, din care 249.868 CHF contribuție SRCP).

COMUNICAT DE PRESĂ

Îngrijirea paliativă prin medicul de familie- o soluție testată de HOSPICE Casa Speranței, cu sprijin elvețian, poate duce la degrevarea îngrijirii spitalicești și o calitate mai bună a vieții pentru bolnavii cu cancer din România

La finalul unui proiect-pilot cu finanțare din partea Contribuției Elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă, cu o durată de trei ani de zile, în care au fost instruiți 168 de medici, dintre care 26 au acordat îngrijiri paliative de bază unui număr de 125 de bolnavi cu cancer din patru județe, HOSPICE Casa Speranței și partenerul său elvețian, Spitalul „Saint Gallen” propun un model de abordare paliativă prin medicii de familie.

Bolnavii diagnosticați cu cancer cât și familiile acestora ar putea avea o calitate mai bună a vieții prin îngrijire paliativă de bază acordată de medicii de familie, în cabinet sau la domiciliu.

La nivel național aproape 180.000 de persoane cu diagnostic oncologic și alte boli incurabile au nevoie de îngrijire paliativă specializată în fiecare an, însă mai puțin de 8% dintre acestea beneficiază de ea la momentul potrivit. În 2014 optsprezece județe din țară nu aveau nici un serviciu de îngrijiri paliative, iar șapte județe nu au nici un medic cu atestat în îngrijiri paliative.

Din punctul de vedere al profesionistului în medicina familiei adoptarea modelului de abordare paliativă presupune trei pași :

1. Educația : parcurgerea a 56 de ore de curs online și față către față pentru medicul de familie și 36 de ore de curs pentru asistentul medical de cabinet (cu credite EMC educație medicală continuă).
2. Adoptarea în practică a unor instrumente de lucru: formular de identificarea nevoilor pacientului, scale de evaluare a simptomelor, algoritmi de abordare paliativă, plan de monitorizare a evoluției pacientului, fișa electronică a pacientului, și altele.
3. Aplicarea intervențiilor de abordare paliativă în îngrijirea pacienților oncologici.

”Abordarea paliativă m-a scos din rutina birocratică și m-a reaşezat acolo unde îmi doresc să fiu ca medic de familie: aproape de pacient, aducându-i liniște, siguranță și speranță. Medicina de familie nu se poate separa de îngrijirea paliativă fiindcă o parte din pacienții noștri ajung la un moment dat să fie diagnosticați cu cancer sau alte boli incurabile. Ca să putem continua ce am început prin acest proiect, abordarea paliativă trebuie decontată de CAS.” declară unul dintre medicii de familie implicați în proiect.

Adoptarea modelului de abordare paliativă ar aduce cele mai importante beneficii pentru pacient și familie. Medicul de familie va putea evalua nevoile complexe ale pacientului (fizice, emoționale, sociale și

spirituale) imediat după primirea diagnosticului oncologic, va ști să comunice empatic diagnosticul și evoluția bolii și să abordeze conspirația tăcerii dacă apare în familia bolnavului.

În funcție de gradul de dependență al pacientului acesta va beneficia de 3 până la 9 consultații de abordare paliativă pe an, fie la cabinet fie la domiciliu, cu o durată între 120 și 22 de minute, pe parcursul cărora medicul și asistentul medical vor face managementul durerii și a altor simptome, managementul escarelor și a altor probleme ale tegumentului și ale cavității bucale; la nevoie vor face manevre precum: montarea fluturașului pentru administrare medicație, a sondei urinare, paracenteza, toracocenteza. Abordarea paliativă include și educarea pacientului și a familiei pentru mobilizare, îngrijire, obținerea drepturilor sociale, administrarea medicamentelor, tratamentul nefarmacologic al simptomelor.

”Medicul de familie mi-a spus că soțul are cancer și m-a învățat cum să vorbesc cu el, cum să-i dau medicamentele. A venit acasă să vorbească cu el și a mers la el în spital când a fost internat.” declară unul dintre aparținătorii beneficiari în proiect.

Luând în considerare că un medic de familie are în evidență, în medie 10 bolnavi cu cancer pe care îi poate ajuta prin abordare paliativă, iar costul anual pentru îngrijirea paliativă de bază a acestor 10 pacienți oncologici este de 4.743 lei/an, **costurile abordării paliative care ar putea fi decontate de Casa Națională de Asigurări de Sănătate ar fi în 2016 de 4 milioane lei (când sunt peste 850 de medici de familie instruiți) și ar ajunge în 2020 la aproximativ 25 de milioane de lei, pentru 53.000 de pacienți îngrijiți de peste 5.300 de medici de familie pregătiți.**

Dacă alocarea bugetară ar începe gradual din 2016 ar reprezenta aproximativ 0,02% din valoarea cheltuielilor de sănătate (bunuri și servicii) și 0,27% din cheltuielile pentru asistența medicală primară (realizate în 2015). **În 2020 costurile abordării paliative ar necesita o suplimentare cu 1,65% a bugetului pentru asistența medicală primară.**

”Îngrijirea în comunitate, prin medicul de familie, a pacientului oncologic cu nevoi necomplexe, cât timp starea sa este stabilă duce la degrevarea îngrijirii spitalicești deci la folosirea mai eficientă a contribuțiilor cetățenilor la bugetul de sănătate.”

”Întrucât Programul pentru Sănătate al Băncii Mondiale 2015- 2020, prevede sume dedicate instruirii personalului din medicina primară și comunitară, suntem încrezători că începutul implementării modelului la nivel național este posibil. Mulțumim finanțatorului și partenerului din Elveția pentru sprijinul esențial în dezvoltarea acestui model inovator care va îmbunătăți accesul la îngrijire paliativă a bolnavilor oncologici. ” Conf. Dr. Daniela Moșoiu, HOSPICE Casa Speranței, coordonator proiect.

”Pentru Agenția Elvețiană de Dezvoltare și Cooperare proiectul este un succes, cu toți indicatorii realizați. Vă mulțumesc și vă doresc succes mai departe. ” a declarat Dr. Thomas Stauffer, Director al Biroului Contributiei Elvețiene în România, la conferința de presă din 7 aprilie 2016.

În zilele de 7-8 aprilie, la invitația HOSPICE Casa Speranței au participat la masa dialogului, la sediul din București al fundației, în scopul angajării în implementarea acestui model de îngrijire: Cristian Grasu- Ministerului Sănătății, Brumă Elisabeth- Casa Națională de Asigurări de Sănătate, Cristina Petcu- Banca Mondială, Diana Păun- Președenție, Tudor Ciuhodaru- Parlamentul României, Daciana Toma- Societatea Națională a Medicilor de Familie, Gabriela Rusu- Asociația Medicilor de Familie Jud Brasov, Viorel Olarașu- Colegiului Medicilor Iași, Simion Laurentiu si Vladimir Poroch- Institutele Oncologice din București și Iași, Maria Munteanu si Tatiana Zatic - Universitățile de Medicină din București și Chișinău, Daniel Hinshaw- Universitatea Michigan SUA, Aurelian Muntean- SNSPA, Vasile Barbu, Olga Cridland, Iuliana Ghidu- asociații de pacienți din România, Stela Pînzaru- Ministerul Sănătății Rep. Moldova, Valerian Isac- Asociația Națională de Îngrijiri Paliative Rep. Moldova, Liliana Gherman- Fundația Soros Moldova.

Au mai fost invitați reprezentanți ai Autorității Naționale de Management al Calității în Sănătate, Ordinului Asistenților Medicali din România, Școlii Naționale de Sănătate Publică, Management și Perfecționare în Domeniul Sanitar, Universității de Medicină Brașov, Iași, Cluj, care nu au putut participa.

Pentru mai multe informații HOSPICE Casa Speranței:

**Laura Iosub, PR Educație și dezvoltare, 0728 130081, laura.iosub@hospice.ro
Mălina Dumitrescu, Director programe și relații publice, 0728 130090, malina.dumitrescu@hospice.ro**

„Înlăturarea disparităților în accesul la servicii de bază de îngrijiri paliative în comunitate: parteneriate pentru identificarea și reducerea barierelor clinice, educaționale, legislative și economice”, proiect PF05 inițiat de HOSPICE Casa Speranței România, în parteneriat cu Spitalul Saint Gallen Elveția, în perioada 1 mai 2013- 30 aprilie 2016, co-finanțat printr-un grant din partea Elveției prin intermediul Contribuției Elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă (buget total: 279.700 CHF, din care 249.868 CHF contribuție SRCP).

DETALII despre proiect

Medicii de familie sunt principalii actori în cadrul acestui proiect pe care HOSPICE Casa Speranței, promotor al îngrijirii paliative în România, îl derulează în parteneriat cu Spitalul Cantonal St. Gallen Elveția și Median Research Center România, în perioada mai 2013 - aprilie 2016. Scopul este **creșterea la nivel național a accesului bolnavilor de cancer la îngrijirile paliative de bază, prin medicii de familie**. Este dovedit faptul că îngrijirea paliativă crește calitatea vieții celui bolnav și asigură sprijin familiei acestuia, cu cât este inițiată mai devreme, după stabilirea diagnosticului. În plus, studii recente demonstrează că îngrijirea paliativă de calitate poate prelungi viața.

Proiectul se derulează în județele Brașov, Iași, Cluj și municipiul București, și a demarat cu o etapă de cercetare în urma căreia au fost identificate **barierele în accesul bolnavilor de cancer la servicii de îngrijire în comunitate**: bariere clinice, educaționale, financiare, legislative și de management.

Ulterior s-a elaborat modelul teoretic de implementare a abordării paliative prin medicina de familie și un curriculum educațional pentru **cursuri adresate medicilor de familie**. Acestea au avut loc în perioada februarie-iunie 2015 în toate cele patru locații-pilot.

În același timp a fost elaborat și permanent îmbunătățit un **set de 22 de intervenții paliative de bază care să fie aplicate de medicii cooptați în proiect în asistența propriilor pacienți**.

HOSPICE Casa Speranței a adus o serie de completări proiectului inițial, impuse tocmai de aplicarea în practică a modelului. Faza de testare a intervențiilor la pacienții oncologici a fost completată cu **folosirea unui software pentru înregistrarea de către medicii de familie a intervențiilor** aplicate pacienților. Datele prelucrate și interpretate au stat la baza îmbunătățirii modelului inițial. **O linie telefonică help-line** deservită de doi medici cu experiență în paliative, asigură consultanță pentru medicii de familie în momentul în care aceștia au nelămuriri în asistența pacienților. **Costurile îngrijirilor paliative acordate de medicii de familie** au fost calculate de echipa de proiect pentru a putea completa cu cifre concrete propunerile de adoptare a modelului înaintate autorităților sanitare. Interesul pentru acest model a dus la **extinderea programului de educație spre alte două județe decât cele patru din proiectul-pilot: Galați și Harghita**.

Specialiștii străini care și-au adus contribuția la dezvoltarea acestui proiect sunt din Elveția : Prof. Dr. Florian Strasser de la Spitalul Cantonal St. Gallen, Prof. Andre Fringer de la Facultatea de Științe Aplicate din St. Gallen și din Marea Britanie: Marilyn Boggust și John Smith- consultanți independenți.

*****

Proiectul a fost prezentat în iunie 2014 în cadrul celui de-al **VIII-lea Congres Mondial de Cercetare al Asociației Europene de Îngrijiri Paliative (EAPC)**, de la Lleida din Spania, în fața celor 1050 de participanți din 55 de țări de pe toate continentele (*vezi poster*). În octombrie 2014, la cea de **a XV-a Conferință Națională de Îngrijiri Paliative**, de la Timișoara, cei 170 de participanți-reprezentanți ai comunității de specialiști din domeniul medical, au aflat despre primele rezultate și despre următoarele etape ale proiectului. Săptămânalul „**Viața Medicală**” nr. 46 din 14 noiembrie 2014 a publicat articolul dedicat „**Îngrijiri paliative prin medicina de familie**” iar în relatarea despre conferința națională din octombrie („**Îngrijirile paliative, între teorie și practică**”, VM nr. 2 din 9 ianuarie 2015), a fost menționat și acest proiect. Bloggerul roman Victor Kapra a prezentat proiectul într-un editorial intitulat „**Despre terapia durerii și a cruzimii**”.

În 2015 proiectul a fost prezentat și în cadrul întâlnirii **European Society for Medical Oncology (ESMO)** „**Research in Medical Oncology and Palliative Care**” din 17-18 aprilie, de la București. La cel de-al **14-lea Congres Mondial al Asociației Europene de Îngrijiri Paliative (EAPC)**, din 8-10 mai, de la Copenhaga, Danemarca, echipa de proiect a prezentat rezultatele prin două postere: *Barriers in Access to Basic Palliative Care for Cancer Patients in the Community*; *Developing Basic Palliative Care in the Community: Consensus Meeting*, iar în 8-10 octombrie la **a XVI-a Conferință Națională de Îngrijiri Paliative** de la Tg Mureș.

Mai multe informații despre proiect: <http://www.studiipaliative.ro/proiecte/abordare-paliativa-prin-medicii-de-familie-srcp/>

Imagini din timpul derulării proiectului:

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.556431404438306.1073741828.198247400256710&type=3>

*****

HOSPICE Casa Speranței, organizație non-profit înființată în 1992 la Brașov, a introdus conceptul de îngrijire paliativă în România. HOSPICE este cea mai mare fundație din țară care oferă gratuit servicii specializate de acest tip.

Organizația își desfășoară activitatea în Brașov și București, având în grijă copii și adulți diagnosticați cu boli incurabile. HOSPICE a dezvoltat servicii complete de îngrijire paliativă, care sunt oferite în centre de zi, ambulatorii și unități proprii pentru internare, la domiciliul pacienților și în spitalele partenere.

HOSPICE Casa Speranței dezvoltă îngrijirea paliativă la nivel național și internațional prin informare, prin programe educaționale dedicate profesioniștilor, pacienților și comunității și prin îmbunătățirea legislației în domeniu.

Organizația este unul dintre cele șapte modele de îngrijire paliativă recunoscute la nivel mondial și este Centru de Excelență pentru Europa de Est și Asia Centrală.

HOSPICE Casa Speranței așteaptă răspunsul **Guvernului României și al Ministerului Sănătății**, privind acordarea statutului de utilitate publică, dosarul solicitării fiind depus încă din noiembrie 2010.

Pentru mai multe informații, vizitați www.hospice.ro, www.studiipaliative.ro, www.infopaliatie.ro.